

Foucault ville ikke moralisere.

Den gode hyrde. Forbilledlig indføring i Michel Foucaults univers.

Foucault und kein Ende

Af OLE THYSSEN

Sverre Raffnsøe, Marius Troels Gudmund-Høyer og Morten Thanning: *Foucault*. 392 sider. 290 kr. Samfundslitteratur.
Michel Foucault: *Sikkerhed, territorium, befolkning. Forelæsninger på Collège de France 1977-1978*. Oversat af Peer F. Bundgård og Carsten Sestoft. 445 sider. 398 kr. Hans Reitzels Forlag.

MICHEL Foucault bruges flittigt inden for de fleste fag, og de fleste af hans hovedværker er oversat til dansk. Det skorter heller ikke på bøger om Foucault, hverken på dansk eller udenlandsk. Og nu kommer der endnu en moppedreng om manden, med hans nøgne ansigt i profil, i fast bind, nobelt sort og fornem silkesnor.

Foucault udkommer samtidig med, at Foucaults forelæsninger fra Collège de France fra 1977 til 1978 udkommer på dansk. At en sådan bog, som er kræset for kendere, kan udkomme på dansk, viser noget om Foucaults gennemslagskraft både på de høje og de lave læreanstalter.

Det er et ambitiøst værk, de tre forfattere har bedrevet. Den vil på én gang være introduktion, nyfortolkning og en *companion* til Foucault. Prisen for den bedrift er en ganske kompliceret struktur.

Først gør den rede for – i konjunktiv – den velkendte Foucault: en vagabonderende tænker, som skarpt adskiller galskab og fornuft, som erklærer mennesket for dødt, som ser magt overalt, som opdeler historien i skarpe perioder og er fader til en »diskursteorik«, der kan anvendes som en metode i alskens fag.

Dernæst præsenteres en mindre kendt Foucault, som nok springer mellem temaer og tider, men som først og fremmest er en *samtidsdiagnostiker*, en slags filosofisk journalist, som gennem analyser af fortiden vil gribe ind i nutiden, komme på afstand af dens selvfølgeligheder og vise, at den er omgivet af en krans af andre muligheder. Her vises det, at de simple etiketter, som er blevet klistret på Foucault, er misvisende uden at være helt forkerte.

Som arkæolog følger Foucault, hvordan

vaner, adfærd, tanker og institutioner indgår i systemer, som altid er begrænsninger. Som genealog viser han, hvordan begrænsninger styrker og åbner for nye og uventede forløb. Og selv om han trækker grænser og opstiller perioder, foregår alt det spændende ikke *inden for*, men *mellem* perioderne. Så Foucault tænker ikke lineært, men i spiraler, hvor de samme temaer vendes og drejes og tages op igen, altid med en moralsk og politisk brod til samtiden.

I kapitel efter kapitel tages Foucaults temaer op, samtidig med at vi følger de utallige tråde mellem dem og deres før og efter. Det sker med et flot overblik og i et prunkløst og smidigt sprog, som ikke stiller sig hindrende i vejen for forståelsen. Hvad nyfortolkningen angår, trækker bogen på Sverre Raffnsøes moppedreng af en disputats fra 2002, *Sam eksistens uden common sense*. Men den inddrager også det væld af interviews og småtekster, hvor Foucault løbende kommenterer sit værk.

Man bliver slået af hans enorme udsagnskraft – hans opfindsomhed, overblik og indædte vilje til ikke blot at være på højde med sin samtid, men også uden for den, i en kritisk distance, som ikke blot peger på andre muligheder, men også reviderer dem i takt med, at de vinder indpas og falder anderledes ud end forventet.

Konklusionen er, at Foucault ikke er filosof i klassisk forstand. Hans ambition er ikke at skrive Den Store Teori Om Alting og For Alle Tider. Derfor går man galt i byen, hvis man søger en sammenhængende teori hos ham. Han har ingen ønsker om at finde det faste grundlag, men tager afsæt i fortiden for at spille ind i nutiden og åbne fremtiden. Udgangspunktet er konkrete begivenheder, både politisk og personligt.

FOUCAULT døde tidligt, som 58-årig, mens han var i gang med at studere antikens erotiske praksis for at undersøge, om der her var råmateriale til en ny form for æstetisk etik, uden pegefingre og universelle regler. Hans arbejde blev ikke færdigt, og han frabad sig posthume udgivelser. Men med udgangspunkt i det materiale, som findes i forelæsninger og interviews, kan man

rekonstruere hans sidste positioner. Det sker dels i en analyse af »kødets bekendelser«, hvor den katolske sjælesorg, med dens tvang til at bekende og afsløre og skrifte, åbner for en styring af mennesker ved at forme deres vilje og begær, dels i en analyse af et nyt dispositiv, som er en periodes overordnede strategi for omgangen mellem mennesker. Det første dispositiv var *loven*, som førte til staten, så kom *disciplinen*, som førte til nationen, og endelig kom *guvernemantaliteten*, som har ført til velfærdsstaten. Med afsæt i Raffnsøes disputats opspores de første omrids af et nyt dispositiv, som Foucault ikke blev færdig med, og som handler om styring, *gouvernement*, men også om velfærd og sikkerhed. Dette dispositiv står i centrum for Foucaults forelæsninger fra 1977 til 1978, som først udkom 2004.

Her er metaforen »den gode hyrde«, som har omsorg for sin flok og sørger for hver enkelt af dem. Når mennesker brændende ønsker tryghed og omsorg inviterer de staten ind i deres hverdag, så der åbnes for en ny slags totalitær stat, som ikke maser sig ind på mennesker udefra, men tværtimod inviteres indenfor. Mennesker med stor omsorg for sig selv må ledes gennem deres ledelse af sig selv.

Det er elementært spændende at komme ind i Foucaults værksted og se, hvordan hans tanker tager form. Og det åbner for afslutningen, hvor forfatterne spørger, hvad prisen er for Foucaults metode. Hvem er det, som taler? Og på hvis vegne? Og hvorfor er det lige de data og temaer, som er vigtige? Og hvorfor skal man overhovedet føle sig forpligtet til at springe på Foucaults tog?

Foucault er for klog til at moralisere. Han vil ikke tale på andres vegne. Men har han ikke adgang til sandheden, kan han dog eksperimentere med den og som det bibelske træ kendes på sine frugter. Dem er der mange af, og de er fristende som æblerne i Paradisets have. De tre forfattere har med overblik og sikkert håndlag vist os, hvor træerne er, og hvordan vi kan gå på æblerov.

Det er svært at forestille sig en bedre introduktion til Foucault.

BRIDGE

Af Peter Lund

Læs fordelingen

SPILFØRINGEN i bridge kan være som en detektivopgave. I hvert stik får du lidt flere oplysninger, og din opgave er at forstå oplysningerne og udnytte dem. Hvis modstanderne lægger et usædvanlig stort kort, så er det som oftest et ærligt kort. Dagens to spil er fra opvarmningsturneringen i BK HCØ.

Syd/Alle

♠ 8 6 3		
♥ D B 5 3		
♦ 8		
♣ E D 9 8 5		
♠ E K 9 2	N	♠ D B 10
♥ K 9 8 7	V	♥ E 10 4
♦ K 7 5		♦ D 10 4
♣ K 3	S	♣ 10 4 2
♠ 7 5 4		
♥ 6 2		
♦ E B 9 4 2		
♣ B 7 6		

VEST	NORD	ØST	SYD
1 ut	Pas	3 ut	Pas

Øst opvurderede sine fire 10'ere, der viste sig at være virkelig gode, og gik direkte i 3ut. Nord angreb med ♠8 til knægten og kongen. Udspillet tydede på 5-farve i Nord, men Vest spillede på sin chance: ♠2 til damen og ♦3 fra bordet. Hvis Syd stiller med ♦E og spiller klør er 3ut sat, men ganske naturligt lagde Syd ♦9, ♦K fra Vest og ♦8 fra Nord. Se på størrelsen af disse rudere. Hvad er ♦8? Sandsynligvis en singleton. Hvis Nord havde haft ♦B 8, så havde Syd ikke brugt ♦9!

Du har nu 8 topstik og det 9. skal komme i hjerter. Du fortsætter med tre gange spar og her kaster Nord ♥3. Du har nu Nord's fordeling: 3-4-1-5! Hvordan kan det hjælpe dig? Du fortsætter med ♣3! Nord kan tage sine fire klør-stik, hvorefter han er tvunget til at åbne hjerterfarven og 'forære' dig det 9. stik – og en ren top.

Vest/Alle

♠ E K B 10 3 2		
♥ B 2		
♦ -		
♣ E 8 4 3 2		
♠ D	N	♠ 9 7 5
♥ K D 10 6 5	V	♥ E 4
♦ E K 8 7		♦ B 10 6 4 3
♣ K D 6	S	♣ B 10 9
♠ 8 6 4		
♥ 9 8 7 3		
♦ D 9 5 2		
♣ 7 5		

VEST	NORD	ØST	SYD
1♥	2♥	Pas	2♠
3♦	4♠	Pas	Pas

5♦ er et godt offer med 4♠, men nu gælder det om at sætte kontrakten. Med nord som spilfører vil tre gange hjerter og hjerter igen når Vest kommer ind på klør sikre Øst det sættende stik på ♠9. Efter Michaels Cue bid (2♥) kom kontrakten i Syd, og nu er det svært. Vest angreb selvfølgelig med ♦K til trumf, ♣E og klør igen til Vest. Nu hjælper det ikke at forsøge forfremmelsen ved at spille hjerter – og dog! ♥K til esset, hjerter til damen og hjerter igen. Syd trumfer selvfølgelig med ♠10 – og Øst kaster ♣B! Syd forsøger bedst muligt at trække to gange trumf, men når han forsøger at trumfe en klør på hånden kan Øst trumfe for med ♠9 – et svært modspil, der kræver fantasi.